

- на рівні *змістового діалогу* (представлення в діалогічній формі освітнього матеріалу);
- на рівні *особистісно-сміслового діалогу* (діалог як спосіб встановлення ціннісно-сміслової єдності) [1].

Отже, мова йде про самоорганізацію суб'єктів освітнього процесу і лише опосередковано – про побудову предметно-змістової сфери освіти. Справді, освітнє середовище впливає на становлення цілісної особистості за умови знаходження в ньому значущих смислових та ціннісних конструктів. Процес гуманітаризації дозволяє замінити власне знаннєвий підхід на смислотворчий, де і викладач, і студент є активними суб'єктами освітньої діяльності.

Відтак, гуманітарна освіта повинна виконувати функцію забезпечення умов для вільного самовизначення кожної людини у світоглядному і соціальному просторі щодо усвідомлення нею власних цінностей у формі життєвих цілей, провідних мотивів, інтересів, прагнень, потреб, принципів, осмисленого прийняття самостійних рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Радчук Г.К. Аксіопсихологія вищої школи. Монографія. Тернопіль ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2014. 380 с.
2. Радчук Г.К. Концепція культурно-феноменологічного конструювання аксіогенезу особистості студентів. *Становлення культури життєвого самовизначення: психологічна теорія і практика*. Монографія [за ред. Г.К.Радчук]. Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2016. 480 с. С.394 – 425.

Віра ДУБ

*кандидат психологічних наук, доцент, Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, Україна*

ДІАЛОГ ЯК УМОВА ТА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ

Сучасне суспільство потребує великої кількості кваліфікованих психологів, які здатні надавати професійну допомогу. Тому все актуальнішою стає проблема

професійної підготовки майбутніх психологів. Розвиток вищої професійної освіти ставить перед науковцями багато проблемних питань. Реформи в освіті спрямовані не лише на оновлення інформаційно-пізнавального пакету навчального процесу, але й на пошук дієвих освітніх технологій для перетворення освітнього процесу загалом та створення умов для професійного становлення особистості.

Становлення майбутнього психолога неможливе без взаємодії важливих складових його підготовки – особистісної та професійної, котрі зумовлюють розвиток одна одної. Проте, розвиток людини та становлення її як професіонала не відбувається споглядально. Необхідна дія, залученість у процес через технології.

Однією з прогресивних технологій навчання та професійного розвитку майбутніх психологів вважаємо діалог, який одночасно є і умовою отримання необхідних знань, умінь та навичок для оволодіння майбутньою професією.

Діалог можна сміливо вважати найбільшою цінністю цивілізованого світу, як важливий чинник вдосконалення та духовного розвитку. Діалог позбавляє людину відчуття самотності та разом з тим, дає можливість відшукати точки дотику з іншими людьми, віднайшовши в них часточку себе, відкрити себе через інших. Діалог сприяє виникненню ефекту взаєморозуміння.

У контексті професійної підготовки, діалог забезпечує не лише обмін інформацією, але й розвиток професійної свідомості, смислу, ціннісних орієнтацій, формування професійної компетентності майбутнього психолога. Діалог активізує мисленнєву активність та спрямовує на вирішення поставленого завдання, створює умови для формування умінь чітко висловлювати свою думку, відстоювати власні переконання, доводити свою позицію, розширювати нові основи самого діалогу. Таким чином формується діалогізм, як професійно значуща якість психолога. Діалогізм включає діалогічну інтенцію, професійну рефлексію, безумовне прийняття та здатність встановлювати ефективні контакти з іншими людьми. Діалогізм є основною особистісною характеристикою мотиваційно-цільової підструктури особистості майбутнього психолога.

Діалог як технологія передбачає взаємодію суб'єктів освітнього процесу навчального закладу, а тому володіє потужним аксіологічно-смысловим потенціалом, оскільки дає можливість обміну смислами та цінностями. R. Wegerif аналізує діалог як відкритий простір смислу, котрий сприяє розумінню власного «Я» та допомагає зрозуміти смислову наповненість та унікальність іншого [3].

3. Карпенко наголошує, що завдання діалогу в освіті, моделювати такі навчальні ситуації, які б ініціювали в студентів смислові переживання як основу для набуття подальшого професійного досвіду [1]. Отже, діалог має не лише змістове наповнення, але й смислове.

Діалог в освіті проявляється на різних рівнях: діалог суб'єктів («викладач-студент», «студент-студент»); діалог ідей; діалог культур (культурних цінностей викладача й студента, культури навчання та культури майбутньої професії; національної культури загалом та культури навчального закладу); внутрішній діалог [4].

У процесі навчальної діяльності діалог дозволяє моделювати професійні ситуації, які спонукають майбутніх психологів до пошуку шляхів їх вирішення, розвиваючи тим самим професійні компетентності та професійне мовлення. У процесі діалогу в студентів формується рефлексивний простір, що надає їм можливість розкрити власну індивідуальність, особистісний та професійний потенціал. Викладач, у процесі діалогу, краще розуміє індивідуальність студента та може активізувати його пізнавальні можливості.

Технологія діалогу реалізує такі його функції: інформативну, емотивну, творчу, біоенергетичну, інтерактивну, дослідницьку, психотерапевтичну.

Діалог, як спосіб життєдіяльності суб'єктів освіти, пронизує весь освітній процес. Для ефективного реалізації діалогічності в освіті, Г. Радчук визначає такі умови: «1) розвиток готовності до діалогу викладачів як на особистісному, так і на професійному рівнях; 2) становлення діалогічної культури студентів; 3) розвиток процесів самосвідомості та рефлексії у студентів; 4) оволодіння студентами способами організації спільної діяльності; 5) становлення суб'єктних

позицій студентів в освітньому процесі; 6) моделювання стосунків співпраці, кооперації, спільної творчої діяльності, котрі виступають як зразок, еталон майбутнього професійного партнерського спілкування; 7) створення освітніх ситуацій, максимально наближених до життєвої ситуації студента у процесі особистісно значущої навчальної співпраці; 8) наближення змісту навчальної діяльності студентів до майбутньої професійної» [2, С. 19].

З огляду на зазначені важливі характеристики діалогу, можемо вважати діалог умовою та провідною технологією особистісно-професійного розвитку майбутнього психолога.

ЛІТЕРАТУРА

1. Карпенко З. С. Аксіопсихологія особистості студента. Актуальні питання теорії та практики психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, Хмельницький, 24 – 25 квітня 2014 р. Хмельницький : ХНУ, 2014. С. 18 – 20.

2. Радчук Г. Освітній діалог як інноваційна гуманітарна технологія професійного становлення особистості у ВНЗ. *Педагогічний процес: теорія і практика* (Серія: Психологія). № 1, 2017, С. 15 – 21.
URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pptp_2017_1_4

3. Wegerif R. Dialogic, education and technology. Expanding the space of learnin. URL: https://www.researchgate.net/publication/248663573_Dialogic_Education_and_Technology_Expanding_the_space_of_learning.

Світлана БІЛОЗЕРСЬКА

кандидат психологічних наук, доцент, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, м. Дрогобич, Україна

ЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА ДУХОВНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОСТОРУ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Сучасна освітня ситуація в Україні вимагає пошуку інноваційних підходів до реалізації якісного навчання і виховання. Одним з найбільш перспективних механізмів розвитку освіти і вдосконалення особистості студента-майбутнього